

INHOUDELIJKE VERANTWOORDING PEUTERVOORZIENINGEN 2023

INLEIDING

Voor u ligt de inhoudelijke verantwoording voor de peutervoorzieningen in Tilburg die onderdeel waren van de Xpect013 in 2023.

In 2023 konden Tilburgse peuters tussen de 2 en 4 jaar terecht op een van de peutervoorzieningen van de Xpect013. Ieder kind in Tilburg kon in 2023 in principe maximaal twee dagdelen van 5,5 uur per week naar een peutervoorziening. Alleen zogenaamde doelgroepkinderen konden voor één extra (volledig gesubsidieerd) dagdeel van 5,5 uur terecht op een peutervoorziening. Onder doelgroepkinderen verstaan we kinderen waarbij de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) een indicatie heeft afgegeven. Door het aanbieden van één extra dagdeel op een peutervoorziening krijgen deze kinderen extra ondersteuning.

Ieder kind heeft recht op gelijke kansen om zich te ontwikkelen en een goede voorbereiding te krijgen op de basisschool. Xpect013 vindt het belangrijk dat alle kinderen uit een wijk samen spelend kunnen leren, ongeacht hun achtergrond. De peutervoorzieningen van de Xpect013 zijn gelegen in vrijwel alle wijken van Tilburg. Op de locaties wordt intensief samengewerkt met basisscholen en andere samenwerkingspartners in de wijk.

Hieronder komen achtereenvolgens aan de orde: de pedagogische visie op basis waarvan de Xpect013 peutervoorzieningen aanbiedt en een kwalitatieve verantwoording van het werk in de peutervoorzieningen.

I. PEDAGOGISCHE VISIE

Binnen een peutervoorziening staan plezier in spel en het ontmoeten van leeftijdsgenoten centraal. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en willen contact maken met andere volwassenen en kinderen. In een peutervoorziening krijgen kinderen alle ruimte om zich sociale vaardigheden eigen te maken, waarna zij trots zijn op wat ze geleerd hebben en kunnen. We stimuleren gericht de ontwikkeling van de peuters op allerlei gebieden: beweging, expressie, taal, voelen, luisteren etc. Daartoe hebben we de zeven kind competenties waaraan we aandacht besteden, in eigen woorden vertaald:

1. Kijk, ik mag er zijn
2. Kijk, wij doen het samen
3. Kijk, ik ben een lief, goed kind
4. Kijk, ik kan het zelf, het lukt me
5. Kijk, ik voel, denk en ontdek
6. Kijk, ik kan het zelf zeggen
7. Kijk, ik kan dansen, zingen en iets maken

Naast het leren van volwassenen en andere kinderen wordt op een peutervoorziening een leerrijke omgeving aangeboden. De inrichting en het interieur fungeren als de derde pedagoog.

Pedagogisch werkplan op locatie

Xpect013 hanteert een algemeen pedagogisch beleidsplan. Aanvullend hierop heeft ieder kindercentrum (of zelfstandige peutervoorziening) een eigen pedagogisch loactiebeleid, waarin bijvoorbeeld het dagprogramma, de aanpak en ouderbetrokkenheid zijn omschreven. We nemen als uitgangspunten de vier pedagogische basisdoelen uit de Wet Kinderopvang:

1. Samenwerking met ouders
2. Bieden van emotionele veiligheid
3. Overdragen van waarden en normen
4. Verwerven van sociale en persoonlijke competenties

VVE: Voor- en Vroegschoolse Educatie

Conform de kwaliteitseisen¹ van de gemeente Tilburg voor de peutervoorzieningen wordt op alle Tilburgse peutervoorzieningen van de Xpect013 gewerkt met een NJI-erkende VVE-programma Uk en Puk, Piramide of Startblokken. Nieuwe medewerkers die nog niet beschikken over een VVE-certificaat zijn in 2023 geschoold in de bovengenoemde VVE-methode Startblokken² middels een training bestaande uit vier of twaalf dagdelen. Daarnaast beschikken alle pedagogisch professionals die ingezet worden op de peutervoorziening over taalniveau 3F (lezen en spreken). Om de kwaliteit van de VVE te waarborgen heeft iedere peutervoorziening een scholingsplan. In dit scholingsplan is opgenomen welke scholing en deskundigheidsbevordering er plaatsvindt. Voor enkele scholingen is daarbij gebruikt gemaakt van het aanbod op de Ontwikkelacademie. Enkele voorbeelden van scholing en deskundigheidsbevordering die in 2023 hebben plaatsgevonden zijn: scholing in de VVE methode Startblokken of verdieping op onderwerp, Ouderbetrokkenheid en mentorgesprekken op het KDV, meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, KIIK! 0-7 jaar, Gezonde Coach.

In 2022 is het besluit genomen om voor alle VVE locaties binnen de organisaties over te stappen naar de methode Startblokken. Deze methode sluit beter aan bij de pedagogische visie van Xpect013. Vanuit het werken met Startblokken sluiten thema's goed aan bij de belevingswereld van kinderen van 2-4 jaar en er wordt gebruik gemaakt van echte materialen in het spel. Er is een implementatieplan gemaakt in samenspraak met de trainers VVE 'Op weg naar Startblokken'. Fasegewijs zal dit in 2023-2024 worden uitgevoerd en is onderdeel van het opleidingsplan van de locaties.

In de zomervakantie is er vanuit eigen middelen van de organisatie twee weken extra VE aanbod gerealiseerd voor de doelgroep peuters. De volgende locaties realiseren de Zomerschool:

- Kindercrèche Zuid en/of kindercrèche Zuidkwartier (totaal 43 doelgroepkinderen). Voor peuters van Zuiderkwartier en kc Zuid en Christoffel
- Kindercrèche Mees (totaal 31 doelgroepkinderen). Voor peuters van Mees en Kleine Woud
- Kindercrèche Kruispunt (totaal 43 kinderen) voor peuters Kruispunt, Pellikaan en Poorten
- KDV WipWap (totaal 21 doelgroepkinderen). Voor peuters Wipwap
- Kindercrèche Vijfhoeven (totaal 18 doelgroepkinderen). Voor peuters van Vijfhoeven en Kleintje Monopole
- KC Kievit (totaal 16 doelgroepkinderen). Voor peuters KC Kievit en KC Reeshoeve KC Boemerang (totaal 13 doelgroepkinderen). Voor peuters KC Boemerang
- Kindercentrum Koningshaven (totaal 15 doelgroepkinderen). Voor peuters KC Koningshaven en Pendula

Door de goede voorbereiding, waarbij we tijdig ouders hebben geïnformeerd is er een goede opkomst van het aantal peuters aan de zomerschool. Kinderen en ouders die gebruik hebben gemaakt van dit extra aanbod VE in 2023 waren wel heel tevreden. Ook is er extra aandacht geweest voor de betrokkenheid van ouders door het verstrekken van pakketjes met materialen waarmee ouders in de vakantieperiode zelf activiteiten met hun kind konden doen.

---

¹ Kwaliteitskader kindgebonden financiering VVE peutervoorzieningen 2022

² 2023 is de overgangperiode van omscholing van Uk en Puk/Piramide naar de VE methode Startblokken

Observeren van peuters

Op de peutervoorzieningen worden peuters regelmatig geobserveerd om te weten te komen of ze zich prettig en veilig voelen en om in beeld te krijgen hoe ze zich ontwikkelen. Alle peutervoorzieningen van de Xpect013 werken met het kind volgsysteem KIJK! 0-7 jaar. De pedagogisch professionals bespreken hun bevindingen in een jaarlijks oudergesprek. Veel basisscholen werken met KIJK! 0-7 jaar, en ook andere kind volgsystemen die op de basisschool gebruikt worden sluiten goed aan op KIJK!.

Zwaarbelaste peutervoorzieningen

Veertien VE locaties van Xpect013 kwamen in 2023 in aanmerking voor extra de extra subsidie “zwaarbelaste peutervoorziening”.

Een peutervoorziening wordt gezien als zwaarbelaste peutervoorzieningen als:

- meer dan 50% van de peuters op de locatie een VE indicatie heeft;
- naast de doelgroep indicatie er ook meerdere peuters zijn met een complexe zorgvraag;
- er veel contact is met externen;
- er intensief contact is met ouders;
- er aanpassing nodig zijn in het werken met het VE programma

Op deze zwaarbelaste peutervoorziening wordt er een extra beroep gedaan op de kennis van de pedagogisch professionals, dit door de complexere problematiek en hulpvraag.

De afgelopen jaren hebben we extra geïnvesteerd in deze locaties door o.a. extra scholing, de inzet van een pedagogisch coach, tijdelijke verkleining van de groepsgrootte.

In 2022 is bij de rechtsvoorganger van Xpect013 (De Xpect013) een nieuwe functie geïntroduceerd; de pedagogisch didactisch specialist. Deze specialist beschikt over een HBO werk- en denkniveau en heeft ervaring met kinderen met een (complexe) ondersteuningsbehoefte. De pedagogisch didactisch specialist werkt samen met de pedagogisch professional intallig op de peutergroep. Met de komst van pedagogisch didactisch specialisten kunnen we beter aansluiten bij de behoeften van het kind, de ouders en het team. Media 2022 zijn we gestart met de werving van deze nieuwe functie. De inzet van deze specialist is een pilot die we monitoren tot en met eind 2024. Afhankelijk van de opbrengst van de pilot, zal besloten worden of deze functie permanent zal worden opgenomen in ons functiehuis.

In 2023 hebben wij de subsidie “zwaarbelaste peutervoorziening” gedeelte besteedt aan het verschil in loonkosten tussen een reguliere pedagogisch medewerker en de pedagogisch didactisch specialist. Daarnaast hebben we de subsidie ingezet voor het vergroten van de ouderbetrokkenheid en het verhogen van de toeleiding door o.a. te zorgen voor een uitgebreidere rondleiding, meer tijd te nemen voor de intake, extra oudergesprekken te voeren, meer ouderactiviteiten op locatie te organiseren, vaker overleg te voeren met de GGD en R’Newtkids en thuispakketjes te maken waarmee ouders zelf de ontwikkeling thuis kunnen stimuleren.

II. KWALITATIEVE VERANTWOORDING

Hieronder komt achtereenvolgens aan de orde: inzet van pedagogisch coaches, samenwerking met ouders, samenwerking in de buurt en de harmonisatie.

Inzet van pedagogisch coaches

Op alle geregistreerde VVE locaties binnen de Xpect013 in Tilburg zijn in 2023 pedagogisch coaches ingezet op de groepen waar peuters van 2 tot 4 jaar worden opgevangen. De pedagogisch coaches dragen bij aan de verbetering van de kwaliteit van (het handelen) van de pedagogisch professionals. Tevens hebben zij een taak in de ondersteuning bij de uitvoering en bewaking van de gestelde VVE-eisen.

Samenwerking met ouders

Ouders spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van hun kind. Op alle peutervoorzieningen worden mogelijkheden geboden voor ouders om mee te denken en mee te doen, omdat een goede samenwerking met ouders het kind ten goede komt. Op een peutervoorziening wordt vaak de basis gelegd voor Ouderbetrokkenheid. Voor veel ouders is het een spannend moment als hun kind voor het eerst naar een peutervoorziening gaat. De peutervoorzieningen hebben daarom een belangrijke rol om ouders vertrouwen te geven en er samen met de ouders voor te zorgen dat een kind zich

prettig voelt en goed kan ontwikkelen. Een peutervoorziening is een laagdrempelige vorm van opvang dicht bij huis.

Ouderbetrokkenheid is onderdeel van VVE en het Integrale Locatieplan.

Het locatiegerichte ouderbeleid is onderdeel van het pedagogisch beleidsplan en borgdocument VVE van iedere locatie. Samen met ouders wordt dit op de peutervoorzieningen op verschillende manieren vorm gegeven. In 2023 hebben hiertoe verschillende activiteiten plaatsgevonden, zo is er voorlichtingsmateriaal uitgereikt om ouders goed te kunnen informeren over een peutervoorziening en VVE en , zijn er extra materialen aangeschaft voor ouders om ook thuis samen met hun kind met de VVE-thema's bezig te kunnen zijn. In nasleep van de corona zijn er helaas in mindere mate fysieke ouderbijeenkomsten op locatie aangeboden. In 2024 wordt dit weer als speerpunt opgenomen.

Individuele contacten met ouders

Voorafgaand aan de plaatsing op een peutervoorziening voeren ouders een individueel gesprek met de pedagogisch professional (mentor van het kind) van de peutervoorziening. Er worden zaken rond het kind besproken en er worden afspraken gemaakt over de wenperiode. Ouders krijgen schriftelijke informatie over de locatie en de ouderactiviteiten. Over het algemeen vindt er na de wenperiode een kort gesprek plaats tussen ouder en pedagogisch professional (mentor).

Veel ouders maken gebruik van het moment van het brengen of halen van hun kind om met de pedagogisch professional te praten. Is er meer tijd nodig om iets te bespreken, dan wordt er een aparte afspraak gemaakt.

Gedurende het hele jaar worden kinderen geobserveerd door de pedagogisch professionals van de betreffende groep. Minimaal een keer per jaar krijgen ouders een uitnodiging voor een oudergesprek, waarbij de ontwikkeling van hun kind wordt besproken. Ter voorbereiding op dit gesprek is er in 2023 gebruikt gemaakt van de observaties en registratie in KIJK! 0-7 jaar. Het overdrachtsformulier in KIJK! 0-7 jaar wordt als overdrachtsformulier gebruikt voor alle kinderen op voorschoolse voorzieningen ten behoeve van de overdracht naar de basisschool. Ook dit wordt besproken met de ouders.

Oudercommissie

Het streven is dat alle peutervoorzieningen een eigen oudercommissie hebben. Oudercommissies worden geïnformeerd over de dagelijkse gang van zaken op de locatie, maar ook over de ontwikkelingen binnen de Xpect013 en hen wordt advies gevraagd op ontwikkelingen binnen een peutervoorziening zoals deze vast zijn gelegd in de Wet Kinderopvang. De oudercommissie vertegenwoordigt de betreffende groep ouders wanneer er vragen, opmerkingen, ideeën en/of klachten zijn.

Xpect013 stimuleert ouders actief ouders tot deelname aan oudercommissies. Dit doen we door ouders te informeren bij de intake, maar ook via de nieuwsbrieven per locatie en via de website van de locatie. Op sommige locaties is het echter nog niet gelukt om ouders te vinden om deel te nemen aan de oudercommissie; het blijft tenslotte een vrijwillige keuze van ouders om zich hiervoor al dan niet beschikbaar te stellen.

Samenwerking in de buurt

Basisscholen:

Alle peutervoorzieningen werken samen met de basisscho(o)l(en) in de wijk. In het kader van de doorgaande lijn is er periodiek (voortgangs-)overleg tussen de directeur van de basisschool en de directeur van de peutervoorziening en tussen de leerkrachten van de onderbouw en de pedagogisch professionals van de peutervoorziening.

Er vindt overdracht plaats van alle kinderen naar de basisscholen. Bij doelgroepkinderen is dit een zogenaamde 'warme' overdracht. Bij alle kinderen wordt minimaal het overdrachtsformulier in kind volgsysteem KIIJK! 0-7 jaar gebruikt.

Met de fusie van Xpect Primair en de Kinderopvanggroep tot Xpect 013, komt er een intensievere samenwerking op gang richting de doorgaande leerlijn 0-7 jaar. Deze gaan we de komende jaren verder verdiepen en verstevigen.

GGD (JGZ) en Toegang

In veel wijken bezoeken de jeugdverpleegkundigen een peutervoorziening of verzorgen er een inloopspreekuur. Ze kunnen op verzoek ook speciale voorlichtingsavonden organiseren voor ouders over bepaalde onderwerpen. Daarnaast hebben we een interne zorgstructuur. Een directeur kan een Intern Kindgericht Overleg (IKO) aanvragen. Dit is een overleg binnen Xpect013 waarin individuele kinderen worden besproken die extra zorg nodig hebben of waarbij we opvallend gedrag constateren. De gemeente Tilburg heeft haar zorgstructuur vastgesteld onder de naam Toegang. Concreet betekent dit dat we voor concrete ondersteuningsvragen ouders ook naar de zorgprofessionals van Toegang kunnen verwijzen.

Op het gebied van kinderen met een extra zorgvraag is samenwerking met ouders en zorgpartners essentieel. Alle locaties van Xpect013 werken samen met de GGD 0-4 jaar, een belangrijke partner wanneer het gaat om preventieve ontwikkelingsgerichte adviezen. Andere partners zijn o.a. Contour de Twern, Instituut voor Maatschappelijk Werk, Kentalis, Bibliotheek en Loket Vroeghulp.

Alle peutervoorzieningen binnen Xpect013 hebben een signalerende rol wanneer het gaat om kinderen met moeilijke thuissituaties vanwege ziekte van ouders, financiële problemen of verwaarlozing en mishandeling. Deze kinderen vragen uitgebreidere zorg, waarbij nauw wordt samengewerkt met zorgpartners.

Ook in 2023 zijn binnen de gemeente Tilburg in het kader van 'versterken kinderopvang' intern begeleiders ingezet binnen kinderopvanglocaties (waaronder alle peutervoorzieningen). Zij ondersteunen pedagogisch professionals en ouders bij kinderen met een zorgvraag.

Harmonisatie

Met ingang van 1 januari 2018 is de Wet Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzaalwerk ingegaan. Concreet betekent dit dat vanaf 1 januari 2018 een aanbod van peutervoorzieningen in Tilburg is gecreëerd op basis van het Tilburgs Kwaliteitskader.

Peutermonitor

De peutermonitor, welke is ontwikkeld door InnovatieNul13, wordt gebruikt voor tussentijdse financiële verantwoording. Het is jammer dat het gebruik van de peutermonitor nog steeds niet meer zicht geeft op de effecten van de harmonisatie en het bereiken van (doelgroep)peuters.

III. TENSLOTTE

Integratie

Al onze kinderopvanglocaties zijn in 2022 geregistreerd als VVE-locaties. Ook nieuwe locaties die we openen, registreren we als VVE-locatie. Het aantal groepen waar VVE-peuteropvang wordt aangeboden binnen de Xpect013 neemt daarmee nog steeds toe. Hierdoor hebben ouders maximale keuzevrijheid bij het kiezen van een passende voorziening. Ouders kiezen daadwerkelijk ook om gebruik te maken van VVE-opvang in groepen op een kinderdagverblijf, iets wat in de jaren daarvoor voor niet-werkende ouders niet tot de mogelijkheden behoorde. Ze konden toen immers alleen gebruik maken van de diensten bij de reguliere peuterspeelzalen.

Ook de keuze om te gaan werken met een -in de reguliere kinderopvang gebruikelijke dagdeelomvang van 5,5 uur per dagdeel- heeft daar positief aan bijgedragen.

Bijkomend voordeel is ook dat ouders die (her-)starten op de arbeidsmarkt voor hun kind niet meer hoeven te kiezen voor een andere voorziening die de combinatie van arbeid en zorg wel faciliteert.

Op basis van een wijziging van het Besluit kwaliteitseisen VVE moeten gemeenten met ingang van 1 augustus 2020 voldoen aan de verruiming van het gesubsidieerde aanbod VE voor doelgroep peuters VE naar 960 uur voor peuters van 2,5-4 jaar.

Dit betekent dat KO-organisaties die in Tilburg VE aanbieden, sinds 1 januari 2021 verplicht een VE aanbod moeten realiseren van 960 uur aan doelgroep peuters in de periode 2,5-4 jaar. De 960 uur VE wordt als volgt berekend 16 uur per week, gedurende 40 weken, gedurende 1,5 jaar = $16 \times 40 \times 1,5$ jaar = 960 uur.

Helaas hebben we ook in 2023 gezien dat het gekozen scenario als gevolg heeft dat daarmee de integratie van niet-werkende ouders en ouder met werk en doelgroep- en niet doelgroepkinderen stagneert of zelfs belemmerd wordt. Het aanbieden van 3 (ochtend) dagdelen van 5,5 uur sluit niet aan bij de vraag van, met name werkende, ouders.

Tilburg, 28 februari 2024